

Záróvonal

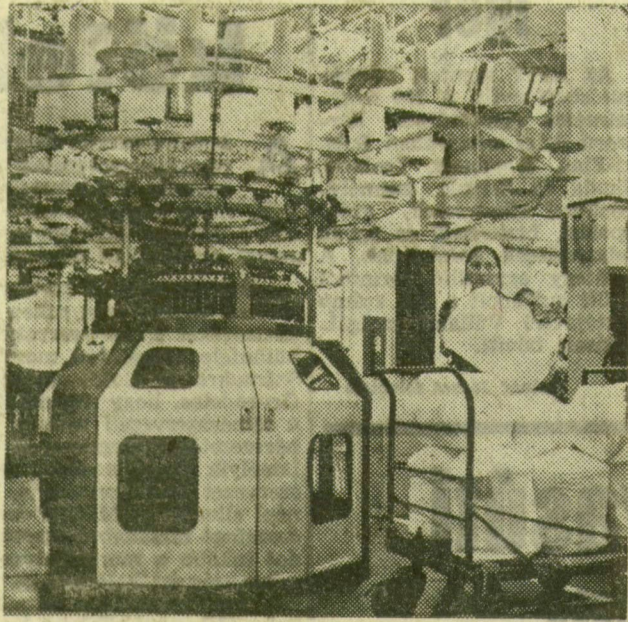
Előre hallom a választ: suszternek rossz a cipője, szabónak ódivatú a ruhája, tanárnak neveletlen a gyereke. Miért is szúr hát szemem a rendőrség Párizsi körúti oldalán laza öszszéviszásgában várakozó autók sora? Igazán csak a praktikuság vezérel, amikor szóvá teszem a dolgot. Ráadásul jóformán semmibe sem kerülne felfesteni a parkolóhelyeket a nemrégiben szélesített úttest oldalában, és akkor a legszerűbb számításonként is kétszer annyi gépkocsi állhatna ott szabályos rendben.

Tegnap is csak úgy volt, mint előtte hetekig. Beállt a járdaszegélyhez egymás után szorosan, egy tucatnyi autó, nagyjából érkezési sorrendben. A később jövők — nem tehetvén mást, meg aztán a parkolóhely elég széles ehhez — a járdamenti sorkalakkal párhuzamosan kezdték építeni ugyanakkor hosszú oszlopukat. Hiába, nagy az ügyfél-forgalom. Igen ám, csak hogy dolguk végeztével szállingóztak vissza az előbb érkezettek, és rést nem találva a belső sor autói között, jó ideig várhattak, mire elindulhattak. Ott toporogtak, ők a szabályosak, várták, míg vissza nem érkezik egy-egy szabálytalanul várakozó autó vezetője. Namármost. Ha a Nagykörútnak ezt az egy saroknyi részét azért szélesítették meg, hogy a rendőrséghez, a piacra, a postához, az MHSZ-hez, a gyógyszerterárhoz érkező autósoknak parkolóhelyet biztosítsanak, nem kellene az utolsó, igazán nem túl költséges simitással, a burkolati jelek felfestésével pontot tenni a munka végére?

Ha pedig az elutasított választás ez lesz az oka: hidegben nem használható a speciális fehér festék, akkor van más megoldás. Egyetlen kiegészítő ábra a várakozást jelző tábla alatt utalhatna arra, hogy itt a járdára merőlegesen vagy 45 fokos szögben szabad csak megállni. Mert a belső gépkocsisor záróvonallal egyenértékű, áthatolhatatlan fala — éppen a közlekedésbiztonság óreinek építése előtt — ellentmond az új KRESZ szabályainak.

P. K.

Több pulóver

A Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttáru-gyár 2-es számú gyárában 160 elavult, félautomata berendezést korszerűbbekkel váltottak fel. A rekonstrukció gépi beruházása ezzel befejeződött. 84 új, nagy teljesítményű gépet szereltek fel. A termelés kevesebb létszámmal az idén már a régiéknél kétszeresére emelkedik. A tervek szerint 1 millió 650 ezer női, férfi- és gyermekpulóvert, kardigánt készítenek. Az új gépek zömét a Német Demokratikus Köztársaságból szereztek be.

Magasabb teljesítmény — több bér

A vállalati tervfeladatok az új gazdasági szabályozók kapcsán a széles dolgozó közvéleményt leginkább érdeklő probléma a bérpolitikaival függ össze. Számos kérdés vetődik fel: mennyi lesz a bérfejlesztés, milyen bérügyi intézkedéseket tesz a vállalat — és így tovább. A kérdések indoklásáig a kétség nem fér. A bér a szocialista építés fontos összetevője. Más oldalról azonban meghatározója az egyéni életszínvonalnak is.

Vannak pesszimista hangok, azt mondják, hogy az idén kevesebb lesz a bérfejlesztés. Olyan is elhangzik, hogy miként lehetne a kétségkívül csökkenő nyereségrészesedést bérrel ellensúlyozni. Miután az új szabályozó rendszer közismerten szigorítja a vállalati gazdálkodás feltételeit, olyan vélemények is találhatók, miszerint a jövedelem lényeges mértékben csökkenni fog. Párhuzamként nem egészen szándék nélkül azt is hozzátesszük, hogy viszont az ez évre szóló népgazdasági terv az életszínvonal lassú ütemű, de változatlan növekedéséről szól.

Az előbbieket alig tudják érzékeltetni a közszájon forgó különféle véleményeket, megállapításokat. Ennyi azonban elég annak lemerésére, hogy valóban közérdeklő, egyénileg mindenkit közelről érintő kérdésekről van szó.

Most munkálkodunk a vállalati bérpolitika kialakításán. Vannak azonban olyan szempontok, amelyekről nyíltan és felelősséggel lehet beszélni. Ilyen például, hogy 1977-től a nyereségrészesedés valóban kisebb szerepet játszik. Általában aligha lehet számítani egy hétnél nagyobb kifizethető nyereségrészesedésre. Ebből logikusan adódik, hogy a szabályozó rendszer az egyéni jövedelmeket meghatározó másikkal, a bér vonalán jobb lehetőségeket nyújt. A szocialista bérézés mindig is azon a fő szabályon alapult, hogy mindenki képességei szerint, végzett munkája ará-

nyában részesüljön. Ebből következik, hogy a teljesítmények ellenértékét — bárhol is alakuljanak a bérszabályozási előírások — ki kell fizetni. Az egyéni jövedelmek alakulásánál tehát — főleg a fizikai dolgozóknál, akik teljesítményben dolgoznak — megvan a lehetőség a keresetek növelésére, csak jobban és a lehetőségekhez mérten többet kell dolgozni.

Egyébként az utóbbi időben hozott párt- és kormányhatározatok is megemlítik, hogy az elmúlt évtizedekben a keresetek, különösen pedig a jövedelmek emelkedése a megengedettnél nagyobb ütemű volt. Más szóval tovább nyújtózkodunk, mint ameddig a takarónk ért. Ezt természetesen ki kell igazítani a szabályozó rendszer a vállalati tervek erre kényszeríti is. Mindebből logikusan következik, hogy a jövőben jelentős mértékben nőni fog a bérek szerepe, és csökkennie az általános, tehát konkrét egyéni teljesítményekhez nem kötött juttatások. Ezt segíti elő az a körülmény is, miszerint hat százalékos bérszínvonal növekmény még nem esik adó alá, ha emögött megfelelő teljesítmény van. Ezen belül a kormány a várható áremelkedések fedezetére másfél százalékos bérfejlesztést kötelezően és feltétel nélkül biztosít. Ellenében azonban a közhiatedellel a hat százalékos bérfejlesztésért erőteljesen javítani kell a hatékonyságot.

Ez konkrétan például a magyar kenderipar esetében a teljesítmény-mutatónak 11 százalékos emelését feltételezi. A KSZV idei terve szerint a nem egészen három százalékos bérfejlesztés hat százalékos termelékenységjavulást feltételez. Kérdés, miért nem merjük megtervezni a hat százalékosot? Egyszerűen azért, mert ez az előző évek teljesítmény-növekedésének közel kétszerese, s ez így nem pusztán vezetői elhatározás kérdése. Arra azonban föl-

hívtuk mindenkor a figyelmet, hogy a terv minimális program, s azt túl lehet, sőt mint látjuk, a bérek miatt túl is kell teljesíteni. Ez így helyesebb, mert a dolgozók tudatos elhatározásának, cselekvésének a következménye.

A bérrel összefüggésben alakulhat az életszínvonal is. Változatlanul hangsúlyozni kell, hogy az életszínvonal — bár ezt egyénileg rendkívül nehéz mérni — nem fog csökkenni. Nagyobb lesz azonban a szóródás. Ez — mint az eddigiekből is kitűnik — abból következik, hogy egyéni jövedelmek sokkal inkább mint a múltban kötődni fognak az egyéni teljesítményekhez. Mindebből logikusan következik, hogy ki-ki a jövőben sokkal inkább saját maga határozza meg életszínvonalát, mint eddig. Ezért tehát helyesebb, ha az életszínvonal emelkedését nem várjuk, hanem tudatosan dolgozunk érte.

Marosi János

Hét évszázad szegedi képzőművészete

Egy megcsontosodott, leki-csinyuló vélemény — mely szerint „Szegednek csak az irodalmi hagyománya jelentős, festészete és szobrászata alig érdemel említést” — elegendő indok, megfelelő mozgatóerő arra, hogy egy művészettörténész húsz év kutatómunkáját ráaldozva országosan is úttörő jelentőségű vállalkozásként elkészítse egy város képzőművészettörténetének hét évszázadon átívelő folyamatát? Bizonysos, hogy az indítók — és mozgatórugók mélyebből táplálkoznak, több oldalról. Annál is inkább, mert a fentebb idézett kijelentést és ennek tudatunkban való kikristályosodását csak tudatos-tudományos munka alakíthatja, módosíthatja; annál is inkább, mert Szeged művészettörténetében nincsenek zsenik, géniuszok, nincsenek kiemelkedő, megszerényülő esúcsok. Szeged egyrészt rajtkő, elugródobantó sok tehetséges művész számára, másrészt a kis-mesterek, a „tisztos” és „érdemes” jelzővel illetett mű-

vészek, a második, a szélesebb arcvonal tagjának pártiája. S ezt nem lehet leki-csinyolón, szomorúan vagy kishitűen tudomásul venni. Ebből az aspektusból idézi Fülel Lajost a Szeged képzőművészete című tanulmányának előszavában Szelesi Zoltán: „...meg kell változtatnia annak a szemléletnek, amely csak a reprezentatív nagy műveket becsüli igazán, a kicsinyekkel csak mint dokumentumokat, segédeszközökkel foglalkozik... A nagyok nagyszerűségét megmutatni nem nagy dolog, — lássuk meg a nagyot a kicsiben, bennünk van.” Ez az álláspont határozza meg Szelesi Zoltán tanulmányának középpontját. A város történetében felbukkanó képzőművészeknek életét, munkásságát, művészetük hatását, jéghegy-vol-tát feltárja, felvázolja pályájuk útját, elhelyezi őket a magyar művészettörténet rendszerében az őket megillető helyre. Azt az évszázadokon átívelő folyamatot követi nyomon, melyek nélkül talajtalannak lenne a pezsgő, az egyre erősödő-izmosodó kortárs művészetünk. Azt az egymásra épülő rendszert kíséri a filológus alaposágával nyomon, melyből a mai sokszínű, változatos szegedi művészet sarjadt.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyveket jelent meg ez év első hónapjában Szelesi Zoltán nagy tanulmánya, a Szeged képzőművészete. Húsz esztendő művészettörténeti kutatómunkájának, rendszerező tevékenységének és szintetizálásának eredménye ez a forrásmunka, kézikönyv, dolgozat (és sorolhatnánk még, pontosíthatnánk a műfaji meghatározásokat s ez önmagában is jelzi a vállalkozás méretét és jelentőségét). Szeged képzőművészete történetét követi életet és művek nyomán, s ez a vertikális szemlélet a felszabadulás utáni szegedi képzőművészet elemzésekor széles, horizontális felmérésre tárgult. Szelesi Zoltán tán legnagyobb erénye a pontosság és következetesség. Tudományos munkát végez, csak a dokumentumokban bízik. Ezért tudja körül köre felépíteni a szegedi képzőművészetet a II. századból származó római mellszobortól a legfiatalabbakat, a jövőt képviselő pályakezdő művészekig. Tanulmánya adattár és forrásmunka a művészettörténeteknek, kutatóknak; tanulságos olvasmány minden művésztörténésznek; szíves kalauz az érdeklődőknek; rajtkő, kiindulási alap a

holnapi műtörténészeknek, s hasznos kézikönyv a mai művészgenerációknak. Szelesi Zoltán elsősorban feltár és rendszerez.

Szeged képzőművészetéről írt tanulmányt Szelesi Zoltán. Am nem tehetne anélkül, hogy be ne kapcsolja a város művészeti életét az ország, sőt a világ képzőművészetének áramköreibé. Ezt elsősorban a Szegedről elszármazott vagy az egy ideig Szegeden élt művészek bemutatásával, illetve a szegedi kiállításokon megforduló műfajok, törekvések, csoportok jelzésével vagy éppen a Szeged szobrai fel-dolgozó rész alkotói névmutatójával jelzi. Figyelme kiterjed a határterületekre — a műgyűjtésre, városképre, kiállításokra, amatőrökre — is.

Néhány fejezetem a kötetből: Művek és mesterek a régi Szegeden; Festők az ár-víz körül; Híres szegedi műgyűjtő-családok; Szegedi avantgarde szobrászok; Szocialista művészetünk előzményei; A tegnaptól — a mába; Megújulás a felszabadulás után; Elszármazott és elhunyt művészeink.

A tanulmány jelentős része foglalkozik Szeged felszabadulás utáni képzőművészetével — azzal a 30 éve megindult pezsgő művészeti folyamattal, melynek kiteljesedését épp napjainkban éljük. Megrajzolja a legjelentősebb szegedi mestereket — Dorogi Imre, Erdélyi Mihály, Vinkler László, Tápai Antal, Fontos Sándor, Cs. Pataj Mihály, Pintér József és Tóth Sándor pályaképét. Mellette szól az új arcú városról, épületekről, szobrokról, folsorakoztatja a legfontosabb szegedi kiállításokat s a jegyzetében az e kiállításokon szereplő összes képzőművészt. Különös gondot fordít a mai képzőművészeti életben egyre jelentősebb szerepet játszó fiatalok felsorakoztatására.

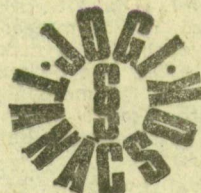
Szelesi Zoltán tanulmányának terjedelmét, igényességét, úttörő jellegét, pontosságát nem becsülhetjük eléggé. Nemcsak a művészettörténészeknek, de valamennyi képzőművészetszerető embernek hasznos olvasmány, segítőkész vezető. Am ne keresse senki a könyvesboltok polcain, mert nem került könyvtári forgalomba. Mindössze ezer példányban múzeumi évkönyvként jelent meg. Bizunk benne, hogy az utánnyomásra lesz lehetőség. S az biztos, hogy sokat fogunk még beszélni róla s még többet hivatkozni rá.

Tandi Lajos

Repülőgépek és légörvények

Az egyre nagyobb számban forgalomba kerülő óriás utasszállító repülőgépek — ilyen például az amerikai Boeing-747 típusjelzésű Jumbo — mögött a légkör-lekeds biztonságát veszélyeztető légörvények keletkeznek, állapították meg a NASA szakértői. Mindaddig azt hitték, hogy elegendő, ha nyolckilométeres távok tartanak az egymást követő gépek között, de az újabb tapasztalatok alapján ez kevésnek bizonyul. A kisebb repülőgépeket már akkor is veszély fenyegeti, ha keresztirányban átrepülnek az ilyen légörvény-folyosón. A repülőterek kifutópályáit is hosszú percekre használhatatlanná teszik a veszélyes légörvények.

A másodpercenkénti 30-60 méteres sebességű légmozgást a gépek szárnyainak csúcsánál leváló gyűrű alakú örvények idézik elő.

Házasságkötés külföldi állampolgárral

B. J. szegedi olvasónk azt kéri: adjunk tájékoztatást arról, hogyan köthet házasságot egy magyar egy külföldi állampolgárral. Szeretné azt is tudni, hogy az ügyintézés hol kell elkezdni és milyen engedély kell a házassághoz.

Ahhoz, hogy magyar állampolgár külföldi állampolgárral házasságot köthesen, nincs szükség külön engedélyre. Külföldi állampolgár házasságot csak akkor köthet Magyarországon magyar állampolgárral, ha az illetékes külföldi állam hatósága bizonyítvánnyal igazolja, hogy a házasságkötés a rá vonatkozó külföldi jog szerint nem ütközik akadályba. A bizonyítványon ki-vül szükséges a külföldi állampolgár anyakönyvi kivonata, ha elvált, akkor a jog-

erős bírói ítélet, özvegyesség-nél az elhunyt házastárs halotti anyakönyvi kivonata. Minden idegen nyelvű okmányt az Országos Fordító Irodánál kell magyarra fordítani. Olyan esetben, ha a külföldi állampolgár már Magyarországon tartózkodik és külföldi hatóság tanúsítványával nem rendelkezik, ennek beszerzése alól az igazságügyi miniszter felmentést adhat. A felmentésre akkor van lehetőség, ha a külföldi házastársra irányadó szabály az Igazságügyi

Minisztérium előtt ismert és eszerint megállapítható, hogy a házasságkötésnek nincsen törvényes akadály. A felmentéshez a kérelmet a külföldi házastárs magyar jegyzésével együtt személyesen terjesztheti elő a minisztérium nemzetközi osztályánál. Nem kaphat ilyen felmentést az albán, az NDK és a román állampolgár, mert ennek lehetőségét saját jogrendszerük kizárja. Olvasónk ha külföldi állampolgárral kíván házasságot kötni, akkor további tájékozódás céljából keresse fel a lakóhelye szerint illetékes anyakönyvi hivatalt.

Dr. V. M.